

Fågelinventering vid Lommarstranden i Norrtälje kommun

Naturföretaget 2016

Inventering: Arvid Löf
Foto: Arvid Löf
Rapport: Arvid Löf
Kvalitetsgranskning: Niina Sallmén
Datum rapport: 2016-07-04
Version: 1

Kontaktperson för denna rapport: Niina Sallmén, niina.sallmen@naturforetaget.se, 072-230 49 95

Naturföretaget
Östra Ågatan 53
753 22 Uppsala
info@naturforetaget.se

Kartor är publicerade med tillstånd av Norrtälje kommun och Lantmäteriet

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Bakgrund	5
Metodik.....	5
Inventering	5
Kunskapsinhämtning	5
Osäkerhet i bedömningen	5
Resultat	6
Observerade arter	6
Bedömning av känslighet	9
Tidigare observationer	10
Förslag på åtgärder för att minska påverkan på fågellivet	10
Databaser	11
Bilaga 1	12

Sammanfattning

Norrtälje kommun arbetar med att ta fram en detaljplan för Lommarstranden i Norrtälje stad. Lommarstranden består av barrskogsområden med bland annat skogsbeten och ängs- och betesmarker. Det planeras att bli en ny barnvänlig och naturnära stadsdel i kommunen. Under våren 2016 utförde Naturföretaget en fågelinventering. Totalt hittades 72 arter, utav dessa var 11 rödlistade och 3 med på bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Många av de arterna som är hotade är knutna till betesmarkerna och för att minska störningarna på fågellivet bör dessa skyddas från exploatering.

Bakgrund

Norrtälje kommun arbetar med att ta fram en detaljplan för Lommarstranden i Norrtälje stad. Lommarstranden är ett tätortsnära grön- och strövområde på ca 35 ha vid Nordrona, sydväst om Norrtäljes stadskärna. Lommarstranden består av barrskogsområden med bland annat skogsbeten och ängs- och betesmarker. Det planeras att bli en ny barnvänlig och naturnära stadsdel i kommunen. Enligt Artportalen har många fåglar observerats i området, varav flera rödlistade. Som ett underlag i detaljplanearbetet utförde Naturföretaget under våren 2016 en fågelinventering i området på uppdrag av Norrtälje kommun.

Metodik

Inventering

Området Lommarstranden inventerades tre gånger mellan april-juni 2016. Vid varje tillfälle så inventerades området under morgonen, dagen, kvällen och natten för att täcka in alla artgrupperna. Vid första inventeringstillfället utfördes morgon- och daginventeringen den 26/4 och kväll- och nattinventeringen den 27/4. Vid andra inventeringstillfället gjordes alla delarna under samma dag. Vid tredje inventeringstillfället gjordes morgon- och daginventeringen den 1/6 och kväll- och nattinventeringen den 2/6. Morgonen och kvällen är den bästa tiden för alla fåglar så mest fokus låg på dessa inventeringar. Under dagen låg fokus framförallt på rovfåglar, och under natten inventerades nattsångare och ugglor. Alla arter noterades och de arter som är särskilt skyddsvärda, det vill säga rödlistade arter och arter som ingår i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv, noterades med koordinater, häckningskriterier och annat som var av intresse.

Kunskapsinhämtning

Fynd av arter från området har inhämtats från ArtDatabanken, från en naturvärdesbedömning från 2015 och äldre observationer från Roslagens ornitologiska förening.

Osäkerhet i bedömningen

Inventeringen genomfördes i april, maj och juni för att täcka in så många artgrupper som möjligt. Nästan alla artgrupper kunde med dessa inventeringar täckas in. Ugglor, hackspettar och skogshönsen är som mest aktiva under mars. Skogshöns förekommer inte vid Lommarstranden då biotopen inte är lämplig för arterna. Hackspettar brukar vara ganska aktiva senare på våren också. Jag såg och hörde dessutom alla tänkbara arter som normalt förekommer i området. Inga ugglor noterades under inventeringen vilket var lite förvånande då biotopen verkade perfekt för både kattuggla och sparvuggla. Kattuggla är varken rödlistad eller med i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Sparvuggla däremot är med bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Arten har inte rapporterats tidigare i området och jag borde ha noterat sparvuggla i dagsljus eller haft en sen sjungande så en kan med gott samvete anta att den inte förkommer.

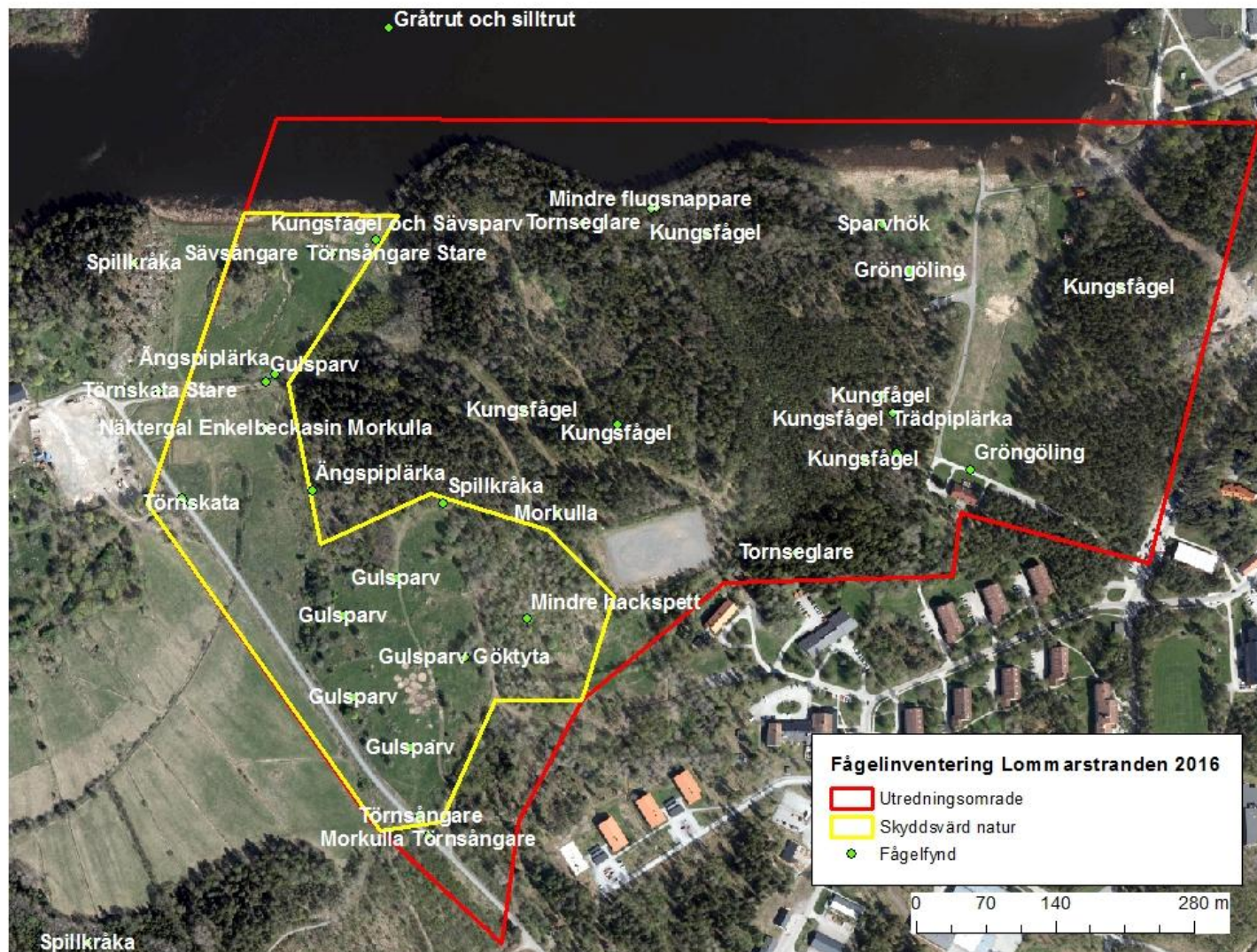
Resultat

Observerade arter

Totalt hittades 72 arter. Tabell 2 visar de mest skyddsvärda arterna som är rödlistade enligt den svenska rödlistan eller upptagna i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Enligt fågeldirektivet ska vi skydda och se till att alla vilda fåglar och deras livsmiljöer inom Sverige bevaras. Bilaga 1 beskriver särskilt skyddsvärda arter som ingår i Natura-2000-nätverket, häckplatserna skall skyddas för dessa arter. För hela artlistan, se bilaga 1 i denna rapport. I tabell 1 ses väderlek för de olika inventeringstillfällena. Figur 1 visar var i området de skyddsvärda arterna befann sig.

Tabell 1. Datum, tid och väder för varje inventering.

Datum	Tider	Väder
26 -04-2016	05:30-07:30 och 11:00-13:00	Frost under morgonen, klart väder, vindhastigheten låg på ca 2-4 m/s i medelvind. Temperaturen omkring 0 °C under morgonen och under dagen ca 6 °C.
27 -04-2016	18:30-20:00 och 23:00-00:30	Klart väder. Vindhastigheten låg på ca 3-5 m/s i medelvind. Temperatur ca 3 °C.
09-05-2016	05:00-07:00 och 11:00-13:00 19:00- 20:30 och 23:00-00:30	Klart väder. Vindhastighet under dagen låg runt 2-5 m/s i medelvind. Temperaturen under morgonen låg på 6 °C och under dagen 22 °C
01-06-2016	05:00-07:00 och 11:00-13:00	Klart väder. Vindhastighet låg på ca 2-4 m/s i medelvind. Temperaturen under morgonen ca 11 °C och under dagen ca 23 °C.
02-06-2016	19:30-21:00 och 11:30-01:00	Klart väder. Vindhastighet låg på ca 2-4 m/s i medelvind. Temperatur ca 20 °C på kvällen och 12 °C på kvällen.

Figur 1. Karta över de skyddsvärda arter som är påträffade inom området och var de skyddsvärda områdena finns.

Tabell 2. Inventeringens mest skyddsvärda arter med kommentar och häckningskriterier.

Art	Status enligt rödlistan	EU:s fågeldirektiv, bilaga 1	Häckningskriterium	Övriga kommentarer
Gråtrut	VU		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Födosökte strax norr om området.
Gröngöling	NT	X	2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Observerades under första inventeringstillfället, häckar sannolikt i området eller strax utanför i sydöst.
Gulspurv	VU		5. Permanent revir	Flera häckande par vid betesmarkerna i västra delarna av området.
Kungsfågel	VU		3. Spel/sång	Flera häckande par i hela området.
Mindre hackspett	NT		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Observerades endast en gång vid södra delarna av området. Häckar antagligen inte i området.
Silltrut	NT		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Födosökte strax norr om området.
Spillkråka	NT	X	3. Spel/sång	Födosökte inne på området men häckar troligtvis utanför området, i skogen sydväst om området.
Stare	VU		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Några häckande par i nordvästra delarna av området.
Sävsparv	VU		3. Spel/sång	Häckar i vassen i nordost.
Tornseglare	VU		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Observerades över skogen men häckar inte i området.
Törnskata		X	4. Par i lämplig häckbiotop	Födosöker i området men häckar strax utanför.
Ängspiålrka	NT		2. Obs i häcktid, lämplig biotop	Ett häckande par vid beteshagen i sydväst.

Bedömning av känslighet

Gråtrut – Häckar inte i området men födosöker längs med stranden i norra delarna av området. Gråtruten kommer inte att påverkas av exploatering av området.

Gröngöling – Observerades under flera tillfällen i de östra delarna, häckar antagligen i området eller i närområdet. Gröngöling är klassad som nära hotad och är med i EU:s fågeldirektiv, bilaga 1. Gröngölingen kommer att påverkas negativt av exploatering om detta innebär att större lövträd, som fungerar som boträd, tas bort eller ängsmarker försvinner. Ett stort problem för arten i stort är igenväxning och om området öppnas upp och deras boträd blir kvar kan exploateringen få ett positivt utslag.

Gulspurv – Häckar med 2-3 par i de västra delarna av området, vid betesmarkerna. Gulspurv är klassad som sårbar enligt den svenska rödlistan. Betesmarkerna utgör ett utmärkt område för gulsparven som kommer att påverkas negativt om dessa försvinner.

Kungsfågel – Häckar med flera par i området och klassas som sårbar enligt den svenska rödlistan. Normalt att hitta kungsfågel i sådan här skog då den trots klassificeringen är vanlig i Sverige. Beroende av barrskogen.

Mindre hackspett – Observerades endast under ett tillfälle och då på gränsen till området. Häckar med största sannolikhet inte i området. Mindre hackspett är klassad som nära hotad och har antagligen häckat i området tidigare då det finns många lämpliga lövträd att häcka i.

Silltrut - Häckar inte i området men födosöker längs med stranden i norra delarna av området. Silltruten kommer inte att påverkas av exploatering av området.

Spillkråka – Observerades under flera tillfällen i de centrala och västra delarna av området. Spillkråka klassas som nära hotad och är med i EU:s fågeldirektiv, bilaga 1. Spillkråkan använder området endast till födosökning då de häckar sydväst om området.

Stare – Häckade endast i de nordvästra delarna, precis på gränsen till området, detta beror troligen på bristen av bohål. Staren är klassad som sårbar och är knuten till betesmarkerna. Försvinner dessa försvinner också staren. Det stora hotet mot staren är igenväxning, och arten skulle gynnas om skogen glesades ur.

Sävsparv – Häckar i vassen längs med stranden i de nordöstra delarna. Sävsparv är klassad som sårbar och är knuten till vassen, skulle denna försvinna följer sävsparven med.

Tornseglare – Häckar inte i området men födosöker över skogen. Tornseglare är klassad som sårbar och kommer inte att påverkas av exploateringen utan kan gynnas om byggnaderna erbjuder lämpliga boplatser.

Törnskata – Häckade i ett snår längs med vägen som går precis väster om området. Födosökte dock aktivt inom området, är knuten till betesmarkerna och är med i EU:s fågeldirektiv, bilaga 1.

Ängsplärka – Två par häckade i de västra delarna av området. Ängsplärkan är klassad som nära hotad och är knuten till betesmarkerna.

Tidigare observationer

Arter som enligt uppgift förekommer eller har förekommit i området.

Trädlärka: Häckar inte i området utan uppe vid industriområdet närmare E18.

Talltita: Förvånande nog så hittade jag ingen talltita, det fanns många fina biotoper för arten.

Rosenfink: Häckar inte i området men beteshagarna i de västra delarna skulle lämpa sig bra för arten.

Järpe: Arten kräver speciella biotoper och dessa finns inte inom det angivna området. Har svårt att tänka mig att den arten förekommit här inom de senaste åren.

Kattuggla: Det fanns flera fina boträd för arten så det skulle inte förvåna mig om det häckar kattuggla där eller i närheten. För att vara säker på om detta häckar kattuggla här skulle en inventering tidigare på året genomföras (feb-mars) då ugglor spelar. Kattuggla häckar i löv- och blandskogsområden, jag bedömer att detta område lämpar sig väl för kattuggla.

Havsörn, fiskgjuse och bivråk: Födosöker säkerligen i närheten men det fanns inga lämpliga biotoper för dessa att häcka i inom området.

Duvhök: Födosöker säkerligen i området men häckade inte nu. Skulle kunna häcka i de centrala delarna.

Förslag på åtgärder för att minska påverkan på fågellivet

Många av arterna som tas upp i tabell 2 är beroende av biotoperna i de västra delarna av området Lommarstranden. Detta är inte så förvånande då ett av de största hoten mot biologisk mångfald är igenväxning. Beteshagarna utgör fina habitat för hotade arter som gulsparr, törnskata, ängsbiplärka, stare och gröngöling. Att spara dessa, alternativt utöka beteshagarna skulle ha stor betydelse för fåglarna som är beroende av dessa. Utöver arterna som hittades under inventeringen finns en stor chans att flera rödlistade arter, som är knutna till betesmarkerna, kan hitta dit.

Det finns många fina partier av lövträd i området. De största fungerar som boträd åt olika arter av hackspett. Mindre hackspett, gröngöling och spillkråka hittades och de är beroende av dessa partier av lövträd. För att värna om hackspettarna bör dungar sparas och då speciellt de största lövträden som fungerar som boträd. En annan anledning till att jag hittade fem arter av hackspett är att det finns mycket död ved i skogen. Det största hotet mot alla arter av hackspett är bristen på död ved i det moderna skogsbruket. Så att lämna död ved i skogspartier som eventuellt blir kvar är till stor hjälp för dessa hotade hackspettar. De intressanta lövträdsområdena hittas i de sydvästra delarna av området, i närheten av beteshagarna.

Det finns många länkar mellan dessa habitat. Till exempel, arter som gröngöling och göktyta födosöker främst i just beteshagar och arter som gulsparr och stare häckar i lövskogen. Så att bevara området vid högbacken med lövskogen runt betesmarkerna skulle skydda och gynna fågellivet. På figur 1 syns inom den gula markeringen var de skyddsvärda områdena finns.

Källor

Litteratur

ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Databaser

ArtDatabanken. Uttag ur Artportalen och Obsdatabasen. (2016-05-02)

Bilaga 1

Fullständig artlista över påträffade arter vid Lommarstranden.

Knölsvan	Dubbeltrast	Morkulla
Gräsand	Järnsparv	Trädlärka
Knipa	Rödhake	Stenknäck
Vigg	Gärdsmyg	Sidensvans
Storskrake	Ringduva	Ängspiplärka
Skäggdopping	Sädesärla	Ormvråk
Gråtrut	Näktergal	Mindre flugsnappare
Silltrut	Bofink	Svartvit flugsnappare
Havstrut	Bergfink	Grå flugsnappare
Fiskmås	Grönfink	Kungsfågel
Skrattmås	Steglits	Svartmes
Korp	Sävspurv	Törnskata
Kråka	Gransångare	Stare
Kaja	Lövsångare	Pilfink
Skata	Grönsångare	Grönsiska
Nötskrika	Trädgårdssångare	Domherre
Större hackspett	Svarthätta	Gulspurv
Mindre hackspett	Trädkrypare	Sävspurv
Gröngöling	Nötväcka	Storskarv
Spillkråka	Mindre korsnäbb	Ägretthäger
Rödvingetrast	Blåmes	Enkelbeckasin
Taltrast	Talgoxe	Rörsångare
Koltrast	Entita	Ärtsångare
Björktrast	Stjärtmes	Törnsångare